

Kazatel 3, 1 - 8; Lk 10, 25 - 42;

Zase jsem se zamiloval. To já tak občas mám, že se čas od času pro někoho nadchnu. V současné době je to Julie Smith, britská klinická psycholožka a terapeutka, která po desetileté praxi začala v roce 2019 šířit své vědomosti a zkušenosti na internetu zejména na instagramu. Napsala knihu, jež se stala v mnoha zemích bestsellerem, která vyšla i v češtině „Proč mi tohle někdo neřekl dřív?“ a nedávno vyšla její druhá kniha, která ještě do češtiny přeložena nebyla, pouze do slovenštiny a v originále nese název „Open When...“ „Otvorte, keď“. Otevřete, když se například cítíte v nějaké společnosti jen trpění a ne opravdu přijatí. Nebo když o sobě pochybujete a chcete se cítit sebejistěji. A také otevřete, když chcete říct ne a řeknete místo toho zase ano.

A právě tato kapitolka „Když chcete říci ne a říkáte zase ano“ mě oslovila a říkal jsem si, že budu prima toto téma přinést i na nedělní bohoslužby, protože téma minulých bohoslužeb bylo vděk a přijímání všeho, co v životě přichází s velkým ANO a znovu se ukázalo, že v tom zamyšlení minulého týdne chyběl zas trochu ten řád. Dodržování řádu totiž s projevením NE totiž – domnívám se – souvisí.

Jistě si vybavíme situace, kdy je potřeba říci jasné ne! Například, když si dítě chce sáhnout do zásuvky. Nebo když si náš milovaný chce domů přivést milenku, nebo milovaná milence. Zkrátka, když přicházejí nebezpečná pokušení představující navíc i ohrožení. Jako křesťané známe ikonické vyprávění o Ježíši, který po svém křtu čelil na poušti pokušiteli. Odmítl pokušení moci (podmanění si národů), proměny všeho v sebeuspokojení (proměnění kamení v chleba), a náboženské drzosti a přehnaného spoléhání na Boha a jeho milosti (skočení z věže). My čeští křesťané jsme za minulého režimu prošli školením, čím vším ďábel může svádět a že je potřeba mu říct „ne, ne, ne“. (Srovněj píseň Miloše Rejchrtů „Bez fára a bez vily...“)

Ale co když máme strach říct ne, abychom nebyli druhými sami odmítnuti? Znáám hodně lidí, kteří si nevěděli rady ani s tím odmítnutím milenky svého manžela či odmítnutím milence své manželky a ani s tím, když dítě strkalo prstíčky do zástrčky. Jsou známy navíc přímo pedagogické styly výchovy – například ten, který zastává můj dobrý tchán, který tvrdí, že děti se vychovávají prostě samy a to šoky, které utrží. „Ať si sáhne, když je hloupé... přežije-li, ono si už příště nesáhne...“ U električky to беру, také jsem si sáhl a už si nesahám. A i v Bibli máme zaznamenáno, že apoštol Pavel psal: „všechno zkoumejte, toho dobrého se držte!“ (1 Tes, 5, 21) Ale co třeba drogy?! Ty spíš - na rozdíl od električky - přitahují. Samo sebou, když mi nabídne drogu na nádraží ušmudlaný a zubožený feťák, je to možná ještě relativně snadné říct mu ne. Hůř se to však udělá, když mi drogu nabídne dobrý

kamarád na nějaké fajn párty. Nechci ho ztratit. Rád bych si zachoval vztah s kamarádem a můžu se bát, že se se mnou už nebude chtít vidět, když teď budu „trhat partu“ a budu si hrát na svatouška. Říct ne alkoholu... odložit tik tok, a krátká vide ale i přehnané sledování zpráv... to už je daleko náročnější. Odmítnutím toho všeho se totiž můžeme dostávat zdánlivě do větší izolace a osamění.

Přirozeně se bojíme opuštění. Někteří lidé více, někteří méně. Ale i lidem, kteří až jakoby rádi jdou proti proudu, není někdy milé, když si připadají, že zůstali úplně sami, že je druzí vyloučili ze svého společenství. Tento strach z opuštění je naším původním dětským strachem a je proto úplně normální a vlastně zdravý. V dětství nám sloužil jako výborná kontrolka toho, abychom byli pro rodiče přijatelní a oni nás neopustili. Z tohoto strachu se také záhy vyvinou u většiny lidí pocity viny. Když nedělám to, co je chvályhodné, přijatelné, žádané, pociťuji vinu

Když někdo za komunistů odmítl vstoupit do strany, to co pociťoval, mohla být obava či strach, že si pokazí kariérní postup, nebo že ohrozí své vlastní děti, ale asi to nebyly úplně pocity viny, to co při odmítnutí vstupu do strany pociťoval. Navíc to NE se dalo říci i nějak obratněji a nenápadně. Opravdové pocity viny můžeme pocítit spíš třeba v manželství, když bychom odmítli návštěvu u maminky naší drahé polovičky, nebo bychom snad chtěli vyměnit účast na narozeninách tety Matyldy za chvilku u knihy či za procházku přírodou nebo za sraz s chlapama na fotbale. „Ne díky, já si půjdu zaběhat“, nebo „Emm ne, půjdu radši s magistrem Boučkem na šachy“, „Raději bych si četl knihu od Julie Smith“ to nejsou v takových naléhavých chvílích potřebného utužování rodinných vazeb ty věty, které člověk „měl říct“. Může se dostavit skutečně až pocit viny. A tak se najednou člověk slyší, jak říká, „Jo, to víš miláčku, že k tetičce Matyldě pojedu s tebou; už se vlastně nemůžu dočkat, až nám zas bude vyprávět ten příběh o zaběhnutém štěňátku, jako ostatně pokaždé, když u ní jsme“.

A ještě snáz se pocity viny dostaví, když našemu dítěti něco zakážeme, nebo když ho potrestáme za něco, co udělalo. Je to naše dítě a tak si připadáme hloupě a provinile, a klademe si otázku, zda jsme nebyli příliš tvrdí. Dnes se navíc daleko víc mluví o tom, co všechno mohou rodiče svou přílišnou přísností a tvrdostí dětem způsobit. I v Bibli jsou napomínáni otcové, aby neponižovali své děti, aby ty děti nemalomyslněly (Kol 3, 21). A ovšem i děti jsou také o verš dříve vyzývány, aby rodiče ve všem poslouchali. Skutečně: i tak se člověk může cítit provinile, že se vůči svým rodičům nezachoval s dostatečnou úctou a že je neposlouchá. Co však znamená chovat se k rodičům s úctou a co to znamená je ve všem poslouchat? Skutečně ve všem? A jakého věku? A zas toto přemýšlení může být v některých případech provázeno slušnými pocity viny.

O těchto pocitech viny nepřímo mluví dnešní dva příběhy evangelia, které jsou oba notoricky známé a které se často pojednávají odděleně. Není ale bez zajímavosti, že jeden ten příběh – o Marii a Martě – navazuje bezprostředně na Ježíšovo symbolické vyprávění o milosrdném Samaritánovi.

Kdo je můj bližní, ptá se zákoník na začátku toho úryvku. Ježíš odpoví příběhem, v němž poukáže na to, že my se nemáme ani tak zaobírat tím, kdo je náš bližní, abychom ho mohli milovat, ale prostě se máme a můžeme stávat bližními těm, kdo jsou v nouzi a pomoc potřebují. Jenže Marta byla také v nouzi a Marie jí nepomohla, a když si Marta stěžovala u Ježíše, ten místo aby Marii napomenul „No tak, Maruško, vyskoč a pomoz své starší sestřičce, podívej, jak tady kmitá!“, tak Marii naopak vyzdvihl a Martu usadil. První příběh vypráví o pomoci v krajní nouzi, úplně rozbitému, a i taková pomoc má své meze: odvézt do bezpečí, dostat z nejhoršího a potom ještě chvíli podporovat, aby se z toho dostal - víc ne. Marta by také potřebovala pomoc, ale nijak rozbitá nebyla. Chtěla, aby jí Marie pomohla proto, že potřebovala uspokojit hlavně svou představu o sobě, jako o pracovité a hodné ženské, která je pohostinná a jen to všechno nezvládá perfektně a mladší sestra se v tu samou chvíli fláká... Tak Martě pomáhat není potřeba. Hlavně ne zrovna v tu danou chvíli. No a tady můžeme slyšet každý pro sebe, NE, nikdo ti pomáhat nebude. Zpracuj si svou umanutost. Popřemýšlej o tom, jaký máš o sobě vnitřní obraz. Za čím se to pořád honíš a k čemu chceš používat druhé lidi?

Marie chce poslouchat Ježíše, chce se nechat povzbudit a osvobodit, dnes bychom řekli, chce si chvíli číst oblíbeného autora, chce si odpočinout, chce udělat něco pro svou duši, ale je tu zdánlivě objektivní nárok, potřeba domácnosti a hlavně tlak její starší sestry „tak zvedni ten zadek a začni něco dělat“. „Udělej to pro našeho vznešeného hosta, pro nás všechny, pro to, abychom působili – alespoň navenek – jako slušná rodina!“ A Marie dál sedí a poslouchá. Neodmítá Martu nahlas ani nejedná nějak vyzývavě, ale prostě vyjadřuje své NE vůči Martině tenzi a potřebě urychleně něco zařizovat. Prostě ne, budu tu sedět, je mi tak dobře. Nech mě! A Ježíš se tohoto Mariina přístupu zastává. Marie volí to jedno, to potřebné.

Ale právě při takovém odmítnutí či nevyjití vstříc na nás právě útočí naše pocity viny. A to, co s nimi můžeme udělat je si jich prostě všimnout, vědět, že mají i svou funkci, že souvisí často s našimi dětskými strachy být opuštěný, ale nemusíme se jimi řídit, když jsme si vědomi toho, že jednáme podle hodnot, které vyznáváme. Když vím, že je dobré si někdy odpočinout a načerpat sílu, je úplně v pořádku odmítnout někoho, kdo mě o ty síly právě připravuje. Je úplně v pořádku dát vale Matyldám a Martám i dětičkám i rodičům a prostě se nejprve postarat o sebe. Budeme u toho nejspíš pociťovat pocity viny, a budeme se ptát, zda jsme neměli být víc jako ten milosrdný samaritán, zda jsme neměli být starostlivější a citlivější a oddanější a věrnější a ble ble ble. Budeme si říkat, nejsem já jako ten kněz či levita, kteří si jedou svou náboženskou a spirituální agendu a nezajímají se o druhé?!

A budu to v pořádku. Prostě takové otázky a taková ambivalence k životu patří. I tomu se dá říci ve svém srdci ANO. Ano, život a naše angažmá pro druhé je sporná věc. A někdy budeme pociťovat vinu, že jsme neudělali dost. (Ono se totiž ani dost udělat nedá, pokud bychom měli za to, že jsme Pán Bůh a druhým máme snést modré z nebe. Ostatně tohle nedělá ani Pán Bůh!) Nikdy si nebudeme úplně jisti mírou pomoci, kterou máme volit. Zním jednu velmi aktivní a pracovitou ženu, která svému čtyřicetiletému synovi pravidelně dělala nákupy a nosila mu domů vše co potřeboval včetně basi piva na den. Ten syn byl těžký alkoholik... Měla to dělat, neměla...??? Bůh sud'. Bůh sud' a ne člověk sud'!

My se můžeme tak akorát Bohem nechat osvobodit od našich pocitů viny, pokud racionálně a po zvážení našich potřeb a možností a sil dojdeme k rozhodnutí, že někomu řekneme své ne. A pokud nás pocity viny tíží dlouhodobě, můžeme to znovu rozmyslet a buď se můžeme omluvit, to je vždy dobrá možnost, a nebo si můžeme zajít za farářem nebo za psychologem či k psychiatrovi a trochu to s nimi probrat, zda už to není náhodou trochu moc, to co pociťujeme. Bůh nás totiž chce mít bez viny. Bez toho, abychom se trápili! Nemám náhodou špatnou představu o Bohu? Netrpím náhodou úzkostí či depresemi a neměl bych se léčit?

Kristus nepřišel, aby nás zavalil vinami, že nejsme dost dobří samaritáni a nebo že dokonce nejsme jako on, protože on se za nás obětoval a nám je zatěžko už jen to Matyldino omílání zatoulaného štěňátka... Ne, Ježíš nás přichází pokaždé nanovo osvobodit a říct, jsi volný a dospělý a můžeš žít bez zatěžujících pocitů viny! Jsi dítětem Božím, a jako takový patříš do společenství a do rodiny víry, nejsi už jen svých rodičů a ani nemusíš být donekonečna rodičem svých dětí! Jste svobodní a osvobození ze všech vin, ze všech zapleteností. Chyby je dobré napravit, když to jde, dluhy se mají platit, když je z čeho, nepřítomnost v práci si má člověk odpracovat, i ta Marie mohla pomoci Martě jindy a odpracovat si to, že teď chtěla jít (obrazně řečeno) na bohoslužby - zkrátka chtěla teď něco udělat pro sebe, proto, aby nabyla zas vnitřní rovnováhy a síl.

Vše má svůj čas. Není moudré, když kameny rozhazujeme trápit se tím, že je zrovna nesbíráme. Není moudré a je trápením ducha, když jsme se rozhodli někomu říct ne, tak strašně chtít říct vlastně ano. Teď se máme rádi a teď si zas lezeme na nervy. Tak lepší chvíli počkat a ono nás to zas přejde. Není potřeba se ale mezitím příliš trápit. Naše řeč a i chování a i život budiž ano, ano – ne, ne. Nikdy ne obojí naráz. Z toho jsou potom ty pocity viny a spousta duševního trápení. Od toho všeho nás přišel Ježíš osvobodit. Ježíš nás učí přijmout k sobě samým láskyplné ANO, díky čemuž si můžeme osvojit i schopnost říkat dost často NE a klidně u toho zažít občas i ten pocit viny. Ana nás ta trocha prožívání provinilosti nezabije.

Přivítání:

Úvodní verše – Žalm 19, 2. – 13: ²Nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou. ⁸Hospodinův zákon je dokonalý, udržuje při životě. Hospodinovo svědectví je pravdivé, nezkušený jím zmoudří. ⁹Hospodinova ustanovení jsou přímá, jsou pro radost srdci. Hospodinovo přikázání je ryzí, dává očím světlo.

1. píseň: SVÍTÁ **702** „*Krásná je modrá obloha*“

Modlitba:

1. čtení – Kazatel 3, 1 - 8: ¹Všechno má určenou chvíli a veškeré dění pod nebem svůj čas: ²Je čas rození i čas umírání, čas sázet i čas trhat; ³je čas zabíjet i čas léčit, čas bořit i čas budovat; ⁴je čas plakat i čas smát se, čas truchlit i čas poskakovat; ⁵je čas kameny rozhazovat i čas kameny sbírat, čas objímat i čas objímání zanechat; ⁶je čas hledat i čas ztrácet, čas opatrovat i čas odhazovat; ⁷je čas roztrhávat i čas sešívat, čas mlčet i čas mluvit; ⁸je čas milovat i čas nenávidět, čas boje i čas pokoje.

2. píseň: EZ **703** „*Kdo v Bohu ve všem oddává se*“

2. Čtení – Lk 10, 25 - 42:

Promluva:

3. píseň: EZ **620** „*Moc předivná*“

VEČEŘE PÁNĚ:

4. píseň: EZ 609 „Život nám ubíhá“

Ohlášky:

Prímělné modlitby: „PROSÍME TĚ, PANE, VYSLYŠ NÁS...”

Poslání – Efezským 6, 10 - 17: ¹⁰A tak, bratří, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. ¹¹Oblečte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům. ¹²Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. ¹³Proto vezměte na sebe plnou Boží zbroj, abyste se mohli v den zlý postavit na odpor, všechno překonat a obstát. ¹⁴Stůjte tedy ,opásáni kolem beder pravdou, obrnění pancířem spravedlnosti, ¹⁵obuti k pohotovému službě evangelium pokoje' ¹⁶a vždycky se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho Zlého. ¹⁷Přijměte také ,přilbu spasení' a ,meč Ducha, jímž je slovo Boží'.

Požehnání:

Ať Hospodin požehná vaše hledání a tázání,

Ať Hospodin požehná vašim životním zápasům i vašemu rozvažování,

Ať Hospodin požehná tomuto okamžiku a vám v něm.

Amen

5. píseň: EZ 412 „Až potud nám pomáhal Hospodin z milosti“

702 "Krásná je modrá obloha"

703 "Kdo v Bohu ve všem oddává se"

620 "Moc předivná nás tiše obestírá"

609 "Život nám ubíhá"

412 "Až potud nám pomáhal Hospodin z milosti"